

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroška ulica št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, napačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Najvažnejša zadeva zadnjega tedna je ta, da je gosposka zbornica sprejela z veliko večino glasov adreso ali odgovor na cesarjev prestolni govor. V tej adresi se gosposka zbornica popolnoma strinja z vladnim jezikovnim ukazom za Češko in Moravsko. Pri tej priliki je ministerski predsednik grof Badeni razlagal, da je bilo neobhodno potrebno, tako jezikovno naredbo napraviti za omenjeni dve deželi. — Iz tega govora ministerskega predsednika se razvidi, da vlada nikakor ne misli, da bi se kje udala liberalnim kričanjem in preklicala one jezikovne naredbe.

Jako važno je nadalje, da je adresna komisija poslanske zbornice tudi dognala odgovor na cesarski nagovor. Poljski grof dr. Dziedusički je sestavil to adreso v porazumljenju s Čehi, Poljaki, katoliškimi Nemci in s slovansko zvezo. V tej adresi se sicer povdarja, da se ima razširiti in utrditi »samouprava vseh avstrijskih kronovin in dežel«. V tem odstavku tiči brez dvoma nevarnost za štajarske, koroške in primorske Slovence, ki se bodo v tem slučaju na milost in nemilost izročili nemškim in laškim liberalcem. Zato je izjavil v imenu slovanske zveze dr. Ferjančič, da sicer glasuje za večje pravice posameznih kronovin in dežel, vendar se mora poprej zagotoviti obstanek manjšin prebivalstva po posameznih deželah. Preden se je v adresnem odseku glasovalo o tej adresi, je grof Dziedusički še spodbijal vse ugovore liberalcev proti adresi. Prigovarjal jim je, naj se obnašajo vsaj pri tem odgovoru na cesarjeve besede dostojno; naj skrbijo, da bo naša zbornica edina zdaj, ko gre za tako važno stvar, kakor je pogodba z Ogersko. Ugovarjali so sicer nemški liberalci, da tako, kakor se obnašajo nemški liberalci zdaj, so se pred par leti obnašali tudi Mladočehi, ker so tudi s svojimi predlogi in vednim glasovanjem zavlačili vsako resno delo v državnem zboru. Grof Dziedusički je na to rekel tako-le: »Mladočehi niso ustvarili zdajšnje ustave (postave za državni zbor), temveč so tej ustavi vedno ugovarjali in s protestom prišli v državni zbor. Če torej oni tako ravnaajo, je to vse kaj drugega, kakor če vi liberalci motite mirne obravnave v državnem zboru, vi, ki ste to ustavo napravili.«

Nemški liberalci so si namreč skovali vso ustavo, to je vse postavbe za izvolitev v državni zbor, tako, da so sebi zagotovili večno večino in nadvlado v Avstriji. Toda prišlo je drugače. V to zanjko, v katero so skušali ujeti vse druge narode in katoličane, so se sami ujeli; zgubili so večino in samooblast in zdaj vpijejo in kričijo, da se njim dela krivica. — Ojstra je bila tudi beseda, katero je govoril Čeh dr. Stransky. Rekel je: »Schönerer (prusak) vihti zdaj svoj bič nad nemškimi liberalci«. Ta beseda je kaj resnična. Schönerer, kateremu

ni mar za obstanek Avstrije, vlaga v državnem zboru razne predloge, pa niti ne prosi pred sejo, da bi njegove predloge podpisali nemški liberalci. Dokler pa ni na kakšnem predlogu dovolj poslancev podpisanih, se ne more o njem obravnavati. V takem slučaju mora vprašati zborniški predsednik poslance, če tak predlog podpirajo. Ako se vzdigne zadostno število poslancev, se bode o njem razpravljalo; drugače pa se zavrže. Schönerer nalašč noče pred sejo prositi za podpise liberalnih poslancev; kajti gorje jim, ako se ne bi pozneje za njega vzdignili v zadostnem številu! Kakor torej on komandira, tako morajo ustajati s svojih sedežev. Za adreso, ki se je sestavila po želji večine, je glasovalo 25 udov adresne komisije; proti njej 13 udov; odsotnih je bilo 9 udov; predsednik pa ne glasuje.

V kratkem bi se zdaj imelo razpravljati v zbornici o tej adresi, kakor jo je sprejela večina adresnega odseka. Toda vprašanje je, ali ne bo manjšina te obravnave popolnoma zavlekla in zabranila. Kakor kaže seja z dne 24. maja se bo skoraj gotovo tako zgodilo.

Dne 24. maja je nastalo predsedniku dr. Kathreinu, preden je otvoril sejo, slabo, in je moral pričeti zborovanje prvi podpredsednik dr. Abrahamovič. V začetku je naznanil zbornici, da je te dni umrl državni poslanec Hofbauer ter popisoval v lepih besedah njegovo delovanje. Zbornica se je vzdignila v znamenje sožalja.

V tej seji je stavil dr. Gregorec in tovariši predlog, naj se znižajo pristojbine pri srednjih in malih posestvih. Žičkar in 25 tovarišev stavijo nujni predlog, naj se zdatno pomaga prebivalcem v brežiškem in kozjanskem okraju, ki so v veliki stiski zavoľo lanske toče. Ta nujni predlog se glasi: »Skoraj vse občine v sodnih okrajih Brežice in Kozje na Štajarskem so bile v poletju 1896 poškodovane po strašni toči. Prejele so sicer deloma nekaj podpore in denarja, ki sta ga v ta namen dovolili država in dežela. Toda, če je znašala škoda n. pr. v občini Gorjane 10.000 gld. in pa je prejelo le devet tamošnjih posestnikov podporo v skupnem znesku s 95 gld., se prav lahko razvidi, da je ta podpora skozi in skozi premajhna.

Nasledki lanske toče so razvidni še le v letošnji spomladi. Nekateri vinogradi so se vsled te nezgode popolnoma posušili; mnogoteri so se morali opustiti in trte posekati.

Tudi cenitev škode, ki se je po lanski toči izvršila, je bila neresnična, veliko prenizka. Kakor se je že omenilo, kažejo se nasledki še le zdaj. Posestniki nimajo niti sami potrebnega denarja, da bi si popravili svoje pokončane vinograde, niti so vsled svojih dolgov v stanu, dobiti potrebnih posojil. Vsled zelo verjetnih poročil nima tamošnje ljudstvo niti vsakdanjega kruha. Ljudje, ki so ob navadnih razmerah dobro shajali, beračijo zdaj, da si kupijo zase in za svoje po-

trebnega kruha. — Res občudovanja vredno ljudstvo, da pri takih okoliščinah ne obupa!

Pri celi tej nesreči pa iztirjavajo davčni eksekutorji zaostale davke, t. j., prodajajo ljudstvu ono malo imetje, kar mu ga je še preostalo. Podpisani stavijo torej sledeči nujni predlog: Visoka zbornica naj z vsemi prikrajsanji, ki so mogoči po opravičnem redu, preiskuje stisko v okrajih Brežice in Kozje. V formalnem obziru se predlaga: ta nujni predlog naj se izroči proračunskemu odseku, ki ima v osmih dneh o njem zbornici poročati in primerne predloge staviti.

V teku te seje so še nezadovoljni levčarji jeli kljubovati zopet na drug način. Mnogotere občine so vložile razne želje in prošnje. Običajno je, da, če katera občina kaj posebno važnega zahteva, da se oglasi tisti poslanec, ki je prošnjo predsedništvu izročil, ter prosi, naj se ona prošnja ponatisne v sejemnem zapisniku. Nikoli še ni prišlo kateremu poslancu na misel, da bi zavoljo take želje terjal glasovanje po imenih. A dne 24. maja so uprizorili nemški junaki tak »špektakel«. Tako se je tratil 8 ur zlati čas in se bode tratil, Bog zna, kako dolgo!

Socijalni demokratje in krščanski socijalisti.

(Pomutek iz govora A. K. na I. zboru katoliškega-polit. društva za vranski okraj.)

Dandanes vlada med vsemi stanovi občna nezadovoljnost. Kmet vzdihuje in toži o slabih časih. In res ima on najbolj pravico vzdihovati in tožiti, ker skrbi se za vse drugo bolj kakor za kmeta. Država varuje zajce in srne po gozdih, da jih ne smejo postreljati, varuje ribe v vodah, kmeta pa ne varuje, kmeta sme vsak rubiti in zatirati. Za-tó ni čudno, da kmečki stan takó grozovito propada, za-tó ni čudno, da pri nas v Avstriji pride vsako leto na boben kakih 10.000 kmečkih posestev. To ravno očividno kaže, da je zdihtovanje kmetov, da so njihove tožbe popolnoma opravičene.

In kakor kmetje vzdihujejo in tožijo, takó tožijo in vzdihujejo po svoje tudi rokodelci, obrtniki in delavci. Nikjer ni najti prave zadovoljnosti, povsodi se sliši: Takó ne more več dalje iti, drugače mora biti! Nujne pomoči je torej treba vsem delavskim stanovom. Kdo pa bo pomagal? Najbolj se širokoustijo socijalni demokratje, da hočejo pomagati kmetu in delavcu. Toda čujmo jih, kakó hočejo ti pomagati!

V nekej knjižici, katero je spisal znani slovenski socijalni demokrat Kristan, stojé besede, da »za kmeta in delavca ni rešitve, dokler se ne izpremeni dandanašnji družabni red, dokler ne pride namesto zasebne splošna last«. To se pravi: socijalni demokratje hočejo vzeti vsakemu človeku, torej tudi kmetu vse njegovo premoženje, njive, travnike, hiše, živino itd., sploh vse in vse to hočejo izročiti v last državi. Potem ne bo več nobenega posestnika; še jedne ovce, še jedne kure ne bo smel nihče imeti, vse, prav vse bo last države. Vsak človek brez razločka bo moral neki potem delati in za svoje delo bo dobil od države, kar mu bo za življenje potrebno: hrano, obleko itd. Socijalni demokratje torej pravijo: Takrat bo konec nezadovoljnosti in revščine na svetu, kedar bodo vsi ljudje jednaki, t. j., kedar noben človek ne bo nič imel, država bo pa imela vse in bo ona dajala ljudem piti, jesti in drugih rečij, kedar bo sama hotela in kolikor bo hotela.

Prašam vas, ali bi se to dalo izpeljati, kar trdijo socijalni demokratje? Da; to bi se dalo izpeljati, če bi bili vsi ljudje na svetu angeli. Vsi ljudje pa nikdar ne bodo angeli, za-tó se to tudi nikdar izpeljati ne bo dalo. Poglejmo bolj natanko, kaj bi bilo, če bi država imela vse, a posamezen človek nič? Vsi ljudje bi bili najrev-

nejši sužnji, kateri bi bili popolnoma odvisni od države, bili bi kakor živina, katerim bi država dajala jesti, kedar bi se ji zljubilo. In dalje! V socijalno demokratični državi bi bili tudi lenuhi, pijanci, postopači itd., kakor so dandanes. In menite li, da bodo ti hoteli delati, ker bodo videli, da jih država mora vse jedno preživiti, če delajo ali ne? Kdo bo le imel veselje za-nje delati, kdo bo sploh imel veselje do dela, ker ne bo delal za-se, marveč le za druge?

Socijalni demokratje dalje ne bodo imeli nobenih sodišč, nobenih postav in tudi ječ ne. Veste, zakaj ječ ne bodo imeli? Pravijo namreč, da hudodelniki kakor so roparji, tatovi itd. le za-tó svoja hudobna dela uganjajo, ker so na umu bolni. Za-tó jih ne bodo devali v ječe, pač pa bodo zidali velike bolnišnice, v katerih bodo za-nje lepó skrbeli. In istino teh mojih besedij, katere sem zdaj rekel, hočem tudi zgodovinsko dokazati.

V začetku tega stoletja je živel na Angleškem bogat mož, kateremu se je reklo Robert Owen. Ta je tudi mislil, da bi se dalo takó živeti, kakor pravijo dandanašnji socijalni demokratje. Za-tó je leta 1824. prodal na Angleškem vsa svoja posestva in je odšel z okrog 1000 možmi in njih ženami v Ameriko. Tam je ustanovil v deželi Indiana veliko naselbino, katero je imenoval: Novo harmonijo (New Harmonie). V tej naselbini so bili vsi ljudje jednaki in so vse skupno imeli. Če je kdo delal, ni dobil nič plačila, če je kdo kako hudobijo naredil, ni bil nič kaznovan, marveč dejali so ga v bolnišnico in so zanj lepó skrbeli. Toda teh bolnikov je bilo vedno več. Pridni so nekaj časa delali, a ker so videli, da se za lenuhe ravno takó skrbi, čeprav nič ne delajo, so tudi oni delo ustavili. Kdo bi tudi za lenuhe delal? V naselbini so nastali prepiri, revščina itd.; pridni ljudje so jo zapustili in čez dve leti je vse razpalo. Robert Owen se je ves potrt vrnil nazaj na Angleško, kjer je v revščini umrl. (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Cerkvene slovesnosti v Rimu.

V Rimu, dne 20. maja 1897.

Danes so se za právo že začele velike cerkvene slovesnosti. Od vseh krajev sveta, celo iz Egipta in Jutrovega so prišli škofje; največ jih je iz Francoskega in Laškega. — V avstrijskem zavodu S. Maria dell' Anima jih za sedaj stanuje že 6 in sicer iz Avstrijskega kardinal-nadškof praški in naš mil. knezoškof; iz Ogerskega: škof Steiner iz Stolnega Belgrada; iz Aleksandrije upravitelj ondotnega patrijarhata, škof Ciril Makarij, iz Nemčije pa škofa iz Strassburga in Moguča. Nekaj še jih pride te dni.

Danes okoli 9. ure so kar zaporedoma drdrle kočije proti Vatikanu. O 1/2 10. uri je bil napovedan konzistorij.

Po cerkvenih postavah namreč sv. oče dvakrat skličejo kardinale, nadškofe in škofe v konzistorij ali zborovanje, preden koga slovesno vštejejo med svetnike. Jeden konzistorij je bil že hitro po Veliki noči.

Ti konzistoriji se imenujejo »poljavni«, ker kar se tukaj sklene, pride sicer v javnost, a navzoči smejo biti le kardinale, škofje in apostolski protonotarji. V »javne« konzistorije pa sme priti vsak, kdor le dobi vstopnico.

Tako je tudi danes švicarska straža puščala v Vatikan le kardinale in škofe pa njihove spremljevalce in strežaje.

V klementinski dvorani (Sala Clementina) so si kardinale in škofje oblekli predpisano obleko. Kardinale